

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

3 februari 2017

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 348-11
van het Burgerlijk Wetboek, aangaande
de weigering door de moeder of de vader
om toe te stemmen in de adoptie**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Richard MILLER** EN
MEVROUW **Carina VAN CAUTER**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting van de hoofdindienster van het wetsvoorstel	3
II. Algemene bespreking.....	5
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen.....	8

Zie:

Doc 54 **1152/ (2014/2015):**

001: Wetsvoorstel van mevrouw Gerkens en de heer Van Hecke.
002: Amendementen.
003: Advies van de Raad van State.
004 en 005: Amendementen.

Zie ook:

007: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

3 février 2017

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 348-11
du Code civil, en ce qui concerne
le refus de consentement de la mère
ou du père à l'adoption**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. **Richard MILLER** ET
MME **Carina VAN CAUTER**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé introductif de l'auteure principale de la proposition de loi	3
II. Discussion générale.....	5
III. Discussion des articles et votes	8

Voir:

Doc 54 **1152/ (2014/2015):**

001: Proposition de loi de Mme Gerkens et M. Van Hecke.
002: Amendements.
003: Avis du Conseil d'État.
004 et 005: Amendements.

Voir aussi:

007: Texte adopté par la commission.

5725

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Philippe Goffin

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA Sophie De Wit, Sarah Smeyers, Goedeke Uyttersprot,
Kristien Van Vaerenbergh
PS Eric Massin, Laurette Onkelinx, Özlem Özen

MR Gautier Calomne, Gilles Foret, Philippe Goffin
CD&V Sonja Becq, Raf Terwingen
Open Vld Egbert Lachaert, Carina Van Cauter
sp.a Annick Lambrecht
Ecolo-Groen Stefaan Van Hecke
cdH Christian Brodcorne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Christoph D'Haese, Koenraad Degroote, Daphné Dumery, Johan Klaps,
Yoleen Van Camp
Paul-Olivier Delannoy, Ahmed Laaouej, Karine Lalieux, Fabienne
Winckel
Benoît Friart, Luc Gustin, Philippe Pivin, Stéphanie Thoron
Griet Smaers, Els Van Hoof, Servais Verherstraeten
Katja Gabriëls, Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu
David Geerts, Karin Jiroflée
Marcel Cheron, Benoît Hellings
Francis Delpérée, Vanessa Matz

C. — Niet-stemgerechtigd lid / Membre sans voix délibérative:

DéFI Olivier Maingain

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	Abréviations dans la numérotation des publications:
DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA: Questions et Réponses écrites
CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV: Beknopt Verslag	CRABV: Compte Rendu Analytique
CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN: Plenum	PLEN: Séance plénière
COM: Commissievergadering	COM: Réunion de commission
MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail: publicaties@dekamer.be	Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél.: 02/ 549 81 60 Fax: 02/549 82 74 www.lachambre.be courriel: publications@lachambre.be
De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier	Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 15 juli 2015, 5 juli 2016 en 24 januari 2017.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN MEVROUW MURIEL GERKENS, HOOFDINDIENSTER VAN HET WETSVORSTEL

Mevrouw Muriel Gerkens (Ecolo-Groen), hoofdindienster van het wetsvoorstel, preciseert dat wetsvoorstel, met een aantal aanpassingen, de tekst overneemt van het op 7 mei 2013 in de Kamer ingediende voorstel DOC 53 2798/001.

Steeds meer homoseksuele paren bouwen een gemeenschappelijk ouderschapsproject uit waarbij de ene partner de wettelijke ouder van het kind is en de andere het wil adopteren om eveneens de wettelijke ouder van dat kind te worden. Soms krijgt de echtgeno(o)t(e) of de samenwonende partner die wenst te adopteren echter te kampen met bepaalde moeilijkheden die hem/haar verhinderen de tweede ouder van het kind te worden, terwijl hij/zij toch evenzeer als de andere ouder de bedoeling had een kind te hebben en zij dat project samen hadden opgevat.

Een mogelijk beletsel voor iemand die wenst te adopteren, is artikel 348-3 van het Burgerlijk Wetboek, dat de verplichting inhoudt dat de moeder en/of de vader in de adoptie van zijn/haar of hun kind moet(en) toestemmen. Indien de betrokkene geen toestemming verleent, bepaalt artikel 348-11 van hetzelfde Wetboek dat de adoptie pas kan worden uitgesproken wanneer na een grondig maatschappelijk onderzoek gebleken is dat deze persoon zich niet meer om het kind heeft bekommerd dan wel de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid van het kind in gevaar heeft gebracht.

In zijn arrest nr. 93/2012, gewezen op 12 juli 2012, heeft het Grondwettelijk Hof verklaard dat in zoverre die artikelen 348-3 en 348-11 de rechter niet toelieten rekening te houden met het belang van het kind om te beslissen de adoptie al dan niet uit te spreken, die artikelen de bovengenoemde referentienormen schonden. In het door het Hof onderzochte geval zou de uitspraak tot adoptie ten gunste van de echtgenote van de biologische moeder van het kind de al bestaande verwantschapsrelatie tussen de biologische moeder en het kind immers niet opheffen. Het Burgerlijk Wetboek voorziet in artikel 356-1, derde lid, immers in een uitzondering op het principe op grond waarvan de volle adoptie alle verwantschapsbanden met de oorspronkelijke familie verbreekt, door te stellen: "Kinderen of adoptieve

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la présente proposition de loi au cours des réunions des 15 juillet 2015, 5 juillet 2016 et 24 janvier 2017.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MADAME MURIEL GERKENS, AUTEURE PRINCIPALE DE LA PROPOSITION DE LOI

Mme Muriel Gerkens (Ecolo-Groen), auteure principale de la proposition de loi, précise que cette proposition reprend, en l'adaptant, le texte de la proposition DOC 53 2798/001 déposée à la Chambre le 7 mai 2013.

De plus en plus de couples homosexuels construisent un projet parental commun dans lequel l'un est parent légal de l'enfant et l'autre souhaite l'adopter afin de le devenir. Le conjoint ou cohabitant souhaitant adopter se heurte cependant, parfois, à certaines difficultés l'empêchant de concrétiser l'adoption et de devenir le second parent de l'enfant, alors même qu'il avait tout autant l'intention que l'autre parent d'avoir un enfant et qu'ils avaient élaboré ce projet ensemble.

Un obstacle auquel la personne souhaitant adopter peut se trouver confrontée est l'article 348-3 du Code civil, qui impose le consentement obligatoire de la mère et/ou du père à l'adoption de son enfant. En cas de refus de consentement, l'article 348-11 prévoit que l'adoption ne pourra être prononcée sauf s'il ressort d'une enquête sociale approfondie que la mère ou le père qui refuse l'adoption s'est désintéressé de l'enfant ou en a compromis la santé, la sécurité ou la moralité.

Dans son arrêt n° 93/2012, rendu le 12 juillet 2012, la Cour constitutionnelle a déclaré que, en ce que les articles 348-3 et 348-11 ne permettaient pas au juge de prendre en compte l'intérêt de l'enfant pour décider de prononcer ou non l'adoption, ces articles violaient les normes de référence citées ci-dessus car, dans le cas d'espèce, le prononcé de l'adoption en faveur de l'épouse de la mère biologique de l'enfant ne supprimerait pas le lien de parenté qui existe déjà entre la mère biologique et l'enfant. En effet, le Code civil prévoit, en son article 356-1, alinéa 3, une exception au principe selon lequel l'adoption plénière rompt tous les liens de parenté avec la famille d'origine, en stipulant que: "Toutefois, l'enfant ou l'enfant adoptif du conjoint ou cohabitant, même décédé, de l'adoptant ne cesse pas

kinderen van de echtgenoot van de adoptant of van de persoon met wie hij samenwoont, zelfs overleden, houden evenwel niet op te behoren tot de familie van die echtgenoot of van de persoon met wie wordt samengewoond. Indien deze nog in leven is, wordt het ouderlijk gezag over de geadopteerde gezamenlijk uitgeoefend door de adoptant en die echtgenoot of persoon met wie wordt samengewoond.”.

Het Hof oordeelt dat, ingeval het kind niet ophoudt tot zijn oorspronkelijke familie te behoren zo de volle adoptie wordt uitgesproken, het belang van het kind, dat er dan in bestaat het voordeel van een dubbele afstammingsband te genieten, moet primeren op het recht van de moeder om te weigeren met de adoptie in te stemmen.

Die redenering wordt versterkt door de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat in het arrest “Wagner en J.M.W.L. v. Luxemburg” heeft gesteld: *“where the existence of a family tie with a child has been established, the State must act in a manner calculated to enable that tie to be developed and establish legal safeguards that render possible the child’s integration in his family”*.

Daarom lijkt het niet redelijk verantwoord de echtgeno(o)t(e) of de samenwonende partner van de moeder of de vader, die evenzeer als die moeder of die vader behoort tot het gevoels- en het gezinsleven van het kind, te beletten dat kind te adopteren, als die adoptie beoogt het kind via een dubbele afstammingsband een betere familiale balans te bieden; dit komt de ontwikkeling en de ontplooiing van het kind immers ten goede.

Net zoals het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vinden de indieners dat die regel niet is afgestemd op de situatie van homoseksuelen, want zulks betekent dat de wettelijke moeder of vader zich zonder gewettigd motief kan verzetten tegen de adoptie door de homoseksuele partner met wie het ouderschapsproject oorspronkelijk was gepland.

Problematisch zijn voorts de situaties waarin de echtgeno(o)t(e) of de samenwonende partner van de wettelijke ouder van het kind een adoptieaanvraag indient nadat het paar is gescheiden. De vigerende wetgeving bepaalt in die gevallen dat, indien de adoptie wordt uitgesproken ten gunste van de gewezen echtgeno(o)t(e) of de gewezen samenwonende partner van de moeder of de vader, de ouder met wie de afstammingsband vóór de adoptie werd bepaald, het ouderlijk gezag over zijn kind verliest; het kind verliest dan zelfs de band met zijn oorspronkelijke familie. De eventuele weigering van de

d’appartenir à la famille de ce conjoint ou cohabitant. Si ce dernier vit encore, l’autorité parentale sur l’adopté est exercée conjointement par l’adoptant et ce conjoint ou cohabitant.”.

La Cour estime que, dans le cas où l’enfant ne cesse pas d’appartenir à sa famille d’origine si l’adoption plénière est prononcée, l’intérêt de l’enfant, qui est alors celui de bénéficier d’un double lien de filiation, doit primer sur le droit de la mère de refuser de donner son consentement à l’adoption.

Ce développement peut être renforcé par le fait que la Cour européenne des droits de l’homme, dans son arrêt “Wagner et J.M.W.L. c. Luxembourg”, a déclaré que: *“là où l’existence d’un lien familial avec un enfant se trouve établie, l’État doit agir de manière à permettre à ce lien de se développer et accorder une protection juridique rendant possible l’intégration de l’enfant dans sa famille”*.

Il n’apparaît dès lors pas raisonnablement justifié d’empêcher le conjoint ou cohabitant(e) de la mère ou du père, qui fait partie, autant que le père ou la mère, de la vie affective et familiale de l’enfant, d’adopter cet enfant si c’est dans l’intention de lui procurer un meilleur équilibre familial comportant un double lien de filiation, ce qui est favorable au développement et à l’épanouissement de l’enfant.

Les auteurs estiment, comme la Cour constitutionnelle et la Cour européenne des droits de l’homme, cette règle inadaptée à la situation des homosexuels car cela signifie que la mère ou le père légal de l’enfant peut s’opposer, sans motif légitime, à l’adoption par le, ou la, partenaire homosexuel(le), avec qui le projet de parentalité homosexuelle avait été prévu au départ.

Un problème se pose encore pour les situations dans lesquelles la demande d’adoption par le conjoint ou cohabitant(e) du parent légal de l’enfant est déposée après une séparation du couple. Dans ce cas, dans l’état actuel de la législation, si l’adoption est prononcée en faveur de l’ancien conjoint ou de l’ancien cohabitant de la mère ou du père, le parent avec qui le lien de filiation était établi avant l’adoption perdra l’autorité parentale sur son enfant et les liens de l’enfant avec sa famille d’origine seront même rompus. L’on comprend donc l’éventuel refus de la mère ou du père de donner son

moeder of de vader om in te stemmen met een adoptie door haar/zijn gewezen echtgeno(o)t(e) of gewezen samenwonende partner, is dus volkomen begrijpelijk.

Die situatie gaat evenwel in tegen het hogere belang van het kind; het kind heeft immers alle belang bij een nieuwe afstammingsband met een persoon die, ondanks de scheiding van de echtgenoten of de samenwonenden, evenzeer behoort tot zijn gevoels- en gezinsleven als zijn wettelijke moeder of vader. Het lijkt dus ook verantwoord de gewezen echtgeno(o)t(e) of de gewezen samenwonende partner van de moeder of de vader toe te staan het kind van die partner te adopteren indien zij/hij dat wenst, zonder dat zulks tot gevolg heeft dat de afstammingsband met de wettelijke ouder van het kind wordt verbroken.

De adoptie door de gewezen echtgeno(o)t(e) of gewezen samenwonende partner van de moeder of de vader moet tevens tot gevolg hebben dat het ouderlijke gezag gezamenlijk wordt uitgeoefend door de adoptant en haar/zijn gewezen echtgeno(o)t(e) of gewezen samenwonende partner.

Daar staat tegenover dat het maatschappelijk onderzoek, dat niet vereist is bij een intrafamiliale adoptie, wél zal worden opgelegd wanneer een adoptieaanvraag wordt ingediend door een gewezen echtgeno(o)t(e) of gewezen samenwonende partner. Het ligt namelijk in de bedoeling de rechter optimaal te informeren over de gezinstoestand en de persoonlijke toestand van de kandidaat-adoptant, meer bepaald om diens beweegredenen beter te begrijpen. Daarom wordt artikel 346-2 van het Burgerlijk Wetboek, dat de intrafamiliale adopties regelt, niet gewijzigd.

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) geeft aan dat het wetsvoorstel in de problematiek van de mogelijke weigering tot adoptie kadert. Over deze thematiek werd onlangs een belangrijk arrest door het Grondwettelijk Hof uitgesproken.

Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid om de rechter te laten beslissen om een adoptie toe te staan, na afweging van de primordiale rechten van het kind en dit niettegenstaande de weigering van één van de ouders.

De vertegenwoordiger van de minister wijst op het feit dat het wetsvoorstel een wijziging van de adoptiewetgeving beoogt in het licht van een aantal arresten van het Grondwettelijk Hof en meer specifiek een wijziging van de adoptiebekwaamheid.

consentement à l'adoption par son ancien conjoint ou cohabitant.

Or, cette situation est contraire à l'intérêt supérieur de l'enfant, qui est toujours de bénéficier d'un nouveau lien de filiation à l'égard d'une personne qui, malgré la séparation entre les conjoints ou cohabitants, fait tout autant partie de sa vie affective et familiale que sa mère ou son père légal. Il semble alors également justifié de permettre à l'ancien conjoint ou cohabitant de la mère ou du père d'adopter, s'il le désire, l'enfant de ce dernier sans que cela n'ait pour effet de rompre le lien de filiation du parent légal avec l'enfant.

L'adoption par l'ancien conjoint ou l'ancien cohabitant doit également avoir pour effet que l'autorité parentale soit exercée conjointement par l'adoptant et son ancien conjoint ou cohabitant.

En revanche, afin d'éclairer au mieux le juge sur la situation familiale et personnelle de l'adoptant (pour notamment mieux comprendre ses motivations) l'enquête sociale, qui n'est pas exigée lors d'une adoption intrafamiliale, le sera lors d'une adoption par un ex-conjoint ou ex-cohabitant. C'est pourquoi, l'article 346-2 du Code civil, qui définit les adoptions intrafamiliales, n'est pas modifié.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) indique que la proposition de loi s'inscrit dans le cadre du problème posé par le refus possible de l'adoption. La Cour constitutionnelle a récemment rendu un arrêt important à ce sujet.

La proposition de loi prévoit de permettre au juge d'autoriser une adoption après avoir soupesé les droits primordiaux de l'enfant, et ce, en dépit du refus d'un des parents.

Le représentant du ministre fait observer que la proposition de loi vise à modifier la loi relative à l'adoption à la lumière d'un certain nombre d'arrêts de la Cour constitutionnelle, et plus spécifiquement l'aptitude à adopter.

Het is een feit dat een wetswijziging van de adoptiewet zich opdringt gelet op de arresten van het Grondwettelijk Hof, hoewel de maatschappelijke relevantie van het wetsvoorstel, sinds de inwerkingtreding van de wet op het meemoederschap op 1 januari 2015, sterk vermindert is. Dit betekent echter niet dat het wetsvoorstel niet relevant blijft voor de aanpassing van de desbetreffende bepalingen.

Het aantal gevallen dat onder toepassing van het wetsvoorstel valt zou echter zeer bescheiden zijn. Wel rijzen een aantal opmerkingen wat betreft de technische uitwerking van het wetsvoorstel.

Het is niet duidelijk hoe men sommige bepalingen concreet moet uitvoeren.

Zo hanteert het wetsvoorstel een ander aanknopingspunt dan het arrest nr. 93/2012 van het Grondwettelijk Hof. Het wetsvoorstel verwijst naar de juridische ouder en de gewezen echtgenoot of samenwonende.

In zijn beoordeling vertrekt het Grondwettelijk Hof daarentegen vanuit de band die een gewezen echtgenoot of samenwonende heeft of heeft gehad met het kind zelf.

Er ontbreekt bijgevolg een omschrijving van de gevallen waarin een adoptant een kind kan adopteren niettegenstaande het verzet van één van beide ouders tegen de adoptie. Het wetsvoorstel voorziet geen aanknopingspunt van de band tussen de adoptant en het kind, terwijl de arresten van het Grondwettelijk Hof hier uitdrukkelijk naar verwijzen.

Een tweede opmerking is van technische aard. In artikel 4 van het wetsvoorstel is er over de term "samenwonende partner" geen overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst. De Franse tekst maakt gebruik van het woord "cohabitant ou ancien cohabitant". In de Nederlandse tekst moet er bijgevolg "samenwonende of gewezen samenwonende" staan in plaats van "samenwonende partner of gewezen samenwonende partner".

Er bestaat bovendien een onderscheid in terminologie tussen artikel 4 en artikel 5.

Een andere opmerking betreft het gebrek aan overeenstemming tussen de gevolgen voor de stiefouder in geval van gewone adoptie en de gevolgen voor de stiefouder en partner van de adoptant in geval van volle adoptie wat betreft de uitoefening van het ouderlijk gezag en de familienaam.

Il est clair qu'une modification de la loi relative à l'adoption s'impose au regard des arrêts de la Cour constitutionnelle, même si la proposition de loi a perdu une grande part de sa pertinence sociale depuis l'entrée en vigueur, le 1er janvier 2015, de la loi relative à la comaternité. Cela ne signifie pas pour autant que la proposition de loi ne demeure pas pertinente en vue de l'adaptation des dispositions concernées.

Le nombre de cas relevant du champ d'application de la proposition de loi serait cependant très limité. L'exécution technique de la proposition de loi appelle toutefois un certain nombre d'observations.

On ignore comment certaines dispositions devront être concrètement exécutées.

C'est ainsi que la proposition de loi se base sur une autre référence que l'arrêt n° 93/2012 de la Cour constitutionnelle. La proposition de loi renvoie au parent juridique et à l'ancien conjoint ou cohabitant.

Dans son arrêt, la Cour constitutionnelle se fonde en revanche sur le lien qu'un ancien conjoint ou cohabitant a ou a eu avec l'enfant lui-même.

La définition des cas dans lesquels un adoptant peut adopter un enfant en dépit de l'opposition d'un des deux parents à l'adoption fait par conséquent défaut. La proposition de loi ne fait pas référence au lien entre l'adoptant et l'enfant, alors que les arrêts de la Cour constitutionnelle y renvoient explicitement.

Une deuxième observation est d'ordre technique. Dans l'article 4 de la proposition de loi, il n'y a pas de concordance entre les textes français et néerlandais en ce qui concerne le mot "cohabitant". Le texte français utilise les mots "cohabitant ou ancien cohabitant". Dans le texte néerlandais, les mots "*samenwonende of gewezen samenwonende*" doivent par conséquent remplacer les mots "*samenwonende partner of gewezen samenwonende partner*".

Il existe en outre une différence terminologique entre les articles 4 et 5.

Une autre observation a trait au manque de concordance entre les conséquences pour le beau-parent en cas d'adoption simple et les conséquences pour le beau-parent ou partenaire adoptant en cas d'adoption plénière en ce qui concerne l'exercice de l'autorité parentale et le nom de famille.

Voor de uitoefening van het ouderlijk gezag worden de gewezen echtgenoot en samenwonende partner ingeschreven in zowel artikel 353-9, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek dat gaat over gewone adoptie als in artikel 356-1, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek dat gaat over volle adoptie.

Wat de familienaam betreft ontbreekt er echter een bepaling bij gewone adoptie.

Bovendien verwijst artikel 2 van het wetsvoorstel uitsluitend naar artikel 356-1 van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de weigering tot toestemming in de adoptie van de moeder of van de vader. Artikel 356-1 van het Burgerlijk Wetboek verwijst exclusief naar de situatie van de volle adoptie.

Maar ook bij gewone adoptie kan één van de ouders weigeren om toestemming tot adoptie te geven.

En ook voor een gewone adoptie heeft het Grondwettelijk Hof beslist dat de rechter over deze weigering moest kunnen heen stappen.

De spreker concludeert bijgevolg dat er belangrijke opmerkingen zijn over de uitwerking van het wetsvoorstel, gelet op de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Men kan zich de vraag stellen of het voorstel wel voldoende coherent is om aan deze rechtspraak tegemoet te komen.

Mevrouw Sonia Becq (CD&V) verklaart dat ze zich kan vinden in de filosofie van het wetsvoorstel. De materie is echter ingewikkeld en uit de uiteenzetting van het kabinet blijkt dat een aantal punten verhelderd moeten worden. Volgens haar is het bijgevolg aangewezen om het advies van de Raad van State in te winnen.

*
* *

Tijdens haar vergadering van 24 januari 2017 heeft de commissie het advies van de Raad van State van 12 september 2016 over dit wetsvoorstel (DOC 54 1152/003) besproken.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) legt uit dat er in het advies van de Raad van State (DOC 54 1152/003) geen fundamentele opmerkingen werden gemaakt. De spreker heeft een aantal amendementen ingediend om het wetsvoorstel aan te passen aan dat advies.

De rechtspraak evolueert en ondertussen is er ook een arrest van het Grondwettelijk Hof betreffende deze materie.

S'agissant de l'exercice de l'autorité parentale, l'ancien conjoint et l'ancien cohabitant figurent à la fois à l'article 353-9, alinéa 1er, du Code civil relatif à l'adoption simple et à l'article 356-1, alinéa 3, du Code civil relatif à l'adoption plénière.

En ce qui concerne le nom de famille, il manque cependant une disposition en cas d'adoption simple.

En outre, l'article 2 de la proposition de loi renvoie exclusivement à l'article 356-1 du Code civil, concernant le refus de consentement à l'adoption par la mère ou le père. L'article 356-1 du Code civil renvoie exclusivement à la situation de l'adoption plénière.

Or un des parents peut également refuser de consentir à l'adoption en cas d'adoption simple.

Et la Cour constitutionnelle a décidé que le juge devait également pouvoir passer outre à ce refus dans le cas d'une adoption simple.

L'orateur conclut que l'exécution de la proposition de loi appelle d'importantes observations, eu égard à la jurisprudence de la Cour constitutionnelle. On peut se demander si la proposition est suffisamment cohérente pour tenir compte de cette jurisprudence.

Mme Sonia Becq (CD&V) déclare pouvoir se rallier à la philosophie de la proposition de loi. Il s'agit cependant d'une matière compliquée et il ressort de l'exposé présenté par le cabinet qu'un certain nombre de points appellent des éclaircissements. Il lui semble dès lors indiqué de recueillir l'avis du Conseil d'État.

*
* *

Lors de la réunion du 24 janvier 2017, la commission a discuté de l'avis du Conseil d'État du 12 septembre 2016 concernant cette proposition de loi (DOC 54 1152/003).

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) explique que, dans son avis, le Conseil d'État (DOC 54 1152/003) n'a pas formulé d'objection fondamentale. L'intervenant a présenté une série d'amendements en vue d'adapter la proposition de loi en fonction de cet avis.

La jurisprudence évolue et, dans l'intervalle, la Cour constitutionnelle a également rendu un arrêt dans cette matière.

Het is dan ook tijd om de nodige stappen te zetten om de wetgeving aan te passen waar nodig.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) legt uit dat haar fractie amendementen heeft voorbereid om de tekst aan te passen aan de rechtspraak en de laatste adviezen.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) steunt de amendementen van mevrouw Sonja Becq en zal zijn amendementen intrekken.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Opschrift

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) dient amendement nr. 4 (DOC 54 1152/004) in, dat ertoe strekt het opschrift te veranderen, aangezien het wetsvoorstel strekt tot wijziging van verscheidene artikelen van het Burgerlijk Wetboek.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 6 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt het opschrift te vervangen als volgt: “Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, betreffende de adoptie”. Door de reeks aan ingediende amendementen dient het opschrift van het wetsvoorstel te worden aangepast.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) trekt zijn amendement nr. 4 in.

Amendement nr. 6 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 1

Dit artikel bepaalt de constitutionele bevoegdheidsgrondslag.

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 1/1 tot 1/6 (*nieuw*)

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient de amendementen nrs. 7 tot 12 (DOC 54 1152/005) in, die ertoe strekken de nieuwe artikelen (1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5 en 1/6) in te voegen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

De amendementen nrs. 7 tot 12 worden eenparig aangenomen.

Il est donc temps de prendre les mesures qui s'imposent pour adapter la législation lorsque c'est nécessaire.

Mme Sonja Becq (CD&V) explique que son groupe a préparé des amendements pour adapter le texte en fonction de la jurisprudence et des derniers avis.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) soutient les amendements de Mme Sonja Becq et il retirera ses propres amendements.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Intitulé

M. Van Hecke (Ecolo-Groen) présente l'amendement n° 4 (DOC 54 1152/004) qui tend à modifier l'intitulé, étant donné que la proposition de loi vise à modifier plusieurs articles du Code civil.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 6 (DOC 54 1152/005) qui tend à remplacer l'intitulé comme suit: “Proposition de loi modifiant le Code civil, en ce qui concerne l'adoption”. Compte tenu de la série d'amendements présentés, il convient de modifier l'intitulé de la proposition de loi.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) retire son amendement n° 4.

L'amendement n° 6 est adopté à l'unanimité.

Article 1er

Cet article précise le fondement constitutionnel en matière de compétence.

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 1/1 à 1/6 (*nouveaux*)

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent les amendements nos 7 à 12 (DOC 54 1152/005) qui tendent à insérer de nouveaux articles (1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5 et 1/6). L'auteure renvoie à sa justification écrite.

Les amendements n°s 7 à 12 sont adoptés à l'unanimité.

Art. 2

Dit artikel strekt ertoe artikel 348-11 van het Burgerlijk Wetboek aan te vullen.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) dient amendement nr. 1 (DOC 54 1152/002) in, ertoe strekt dit artikel te vervangen. De indiener verwijst naar zijn schriftelijke toelichting.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) dient amendement nr. 3 (DOC 54 1152/004) in, dat ertoe strekt het artikel te vervangen om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad van State. De indiener verwijst naar zijn schriftelijke toelichting.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 13 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt dit artikel te vervangen en aan te passen aan de arresten van het Grondwettelijk Hof. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) trekt zijn amendementen nrs. 1 en 3 in.

Amendement nr. 13, dat ertoe strekt het artikel te vervangen, wordt eenparig aangenomen.

Art. 2/1 (nieuw)

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) dient amendement nr. 5 (DOC 54 1152/004) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 2/1 in te voegen. De indiener verwijst naar zijn schriftelijke toelichting.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 14 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 2/1 in te voegen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) trekt zijn amendement nr. 5 in.

Amendement nr. 14 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Dit artikel strekt ertoe artikel 353-9 van het Burgerlijk Wetboek te wijzigen.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 15 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt dit artikel te vervangen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

Art. 2

Cet article vise à compléter l'article 348-11 du Code civil.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) présente l'amendement n° 1 (DOC 54 1152/002), qui tend à remplacer cet article. L'auteur renvoie à sa justification écrite.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) présente l'amendement n° 3 (DOC 54-004), qui tend à remplacer l'article afin de répondre aux observations du Conseil d'État. L'auteur renvoie à sa justification écrite.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 13 (DOC 54 1152/005), qui tend à remplacer cet article et à l'adapter en fonction des arrêts de la Cour constitutionnelle. L'auteure renvoie à sa justification écrite.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) retire ses amendements n°s 1 et 3.

L'amendement n° 13, qui remplace l'article, est adopté à l'unanimité.

Art. 2/1 (nouveau)

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) présente l'amendement n° 5 (DOC 54 1152/004), qui tend à insérer un article 2/1. L'auteur renvoie à sa justification écrite.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 14 (DOC 54 1152/005), qui tend à insérer un article 2/1. L'auteure renvoie à sa justification écrite.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) retire son amendement n° 5.

L'amendement n° 14 est adopté à l'unanimité.

Art. 3

Cet article vise à modifier l'article 353-9 du Code civil.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 15 (DOC 54 1152/005), qui tend à remplacer cet article. L'auteure renvoie à sa justification écrite.

Amendement nr. 15, dat ertoe strekt dat artikel 3 te vervangen, wordt eenparig aangenomen.

Art. 3/1 (nieuw)

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) dient amendement nr. 2 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 3/1 in te voegen. De indiener verwijst naar zijn schriftelijke toelichting.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 16 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 3/1 in te voegen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

De heer Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) trekt zijn amendement nr. 2 in.

Amendement nr. 16 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3/2 (nieuw)

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 17 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 3/2 in te voegen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

Amendement nr. 17 wordt eenparig aangenomen.

Art. 4

Dit artikel strekt ertoe artikel 356-1, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek te wijzigen.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 18 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt dit artikel te vervangen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

Amendement nr. 18, dat ertoe strekt artikel 4 te vervangen, wordt eenparig aangenomen.

Art. 5

Dit artikel beoogt de wijziging van artikel 356-2, § 2, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 19 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt dit artikel te vervangen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

L'amendement n° 15 tendant à remplacer l'article 3 est adopté à l'unanimité.

Art. 3/1 (nouveau)

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) présente l'amendement n° 2 (DOC 54 1152/005) tendant à insérer un article 3/1. L'auteur renvoie à sa justification.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 16 (DOC 54 1152/005) tendant à insérer un article 3/1. L'auteure renvoie à sa justification.

M. Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen) retire son amendement n° 2.

L'amendement n° 16 est adopté à l'unanimité.

Art. 3/2 (nouveau)

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 17 (DOC 54 1152/005) tendant à insérer un article 3/2. L'auteure renvoie à sa justification.

L'amendement n° 17 est adopté à l'unanimité.

Art. 4

Cet article vise à modifier l'article 356-1, alinéa 3, du Code civil.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 18 (DOC 54 1152/005) tendant à remplacer cet article. L'auteure renvoie à sa justification.

L'amendement n° 18 tendant à remplacer l'article 4 est adopté à l'unanimité.

Art. 5

Cet article vise à modifier l'article 356-2, § 2, alinéa 2 du Code civil.

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 19 (DOC 54 1152/005) tendant à remplacer cet article. L'auteure renvoie à sa justification.

Amendement nr. 19, dat ertoe strekt artikel 5 te vervangen, wordt eenparig aangenomen.

Art. 6 (*nieuw*)

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) c.s. dient amendement nr. 20 (DOC 54 1152/005) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 6 in te voegen. De indienster verwijst naar haar schriftelijke toelichting.

Amendement nr. 20 wordt eenparig aangenomen.

*
* *

Er worden enkele wetgevingstechnische wijzigingen aangebracht.

Het gehele, aldus geamendeerde en verbeterde wetsvoorstel wordt eenparig aangenomen.

De rapporteurs,

Richard MILLER
Carina VAN CAUTER

De voorzitter,

Philippe GOFFIN

Artikelen die een uitvoeringsmaatregel vereisen: *nihil*.

L'amendement n° 19 tendant à remplacer l'article 5 est adopté à l'unanimité.

Art. 6 (*nouveau*)

Mme Sonja Becq (CD&V) et consorts présentent l'amendement n° 20 (DOC 54 1152/005) tendant à insérer un article 6. L'auteure renvoie à sa justification.

L'amendement n° 20 est adopté à l'unanimité.

*
* *

Quelques adaptations d'ordre légistique sont apportées à la proposition de loi.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'elle a été modifiée et corrigée sur le plan légistique, est adopté à l'unanimité.

Les rapporteurs,

Richard MILLER
Carina VAN CAUTER

Le président,

Philippe GOFFIN

Articles nécessitant une mesure d'exécution: *nihil*.